

Ravintolat savuttomiksi 1.6.2007 alkaen

22.3.2007

Neuvotteleva virkamies Olli Simonen, STM

Ravintolatupakointia koskeva tupakkalain muutos (Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta 700/2006, jäljempänä tupakkalaki tai laki) tulee voimaan 1.6.2007. Lain mukaan tupakointi on kielletty kaikissa ravintoloissa ja ravitsemisliikkeissä 1.6.2007 alkaen. Laki koskee siirtymäaikaopikkeusta lukuun ottamatta kaikkia ravintoloita ja ravitsemisliikkeitä.

Ravintolatyöntekijät yhdenvertaiseen asemaan muiden työntekijöiden kanssa

Lain tavoitteena on suojata ravintolatyöntekijät tahattomalta tupakansavualtistukselta työssään. Kaikki muut työntekijät suojattiin tupakkalailla 1.3.1995, jolloin tupakointi kiellettiin lailla kaikilla suomalaisilla työpaikoilla ravintoloita ja hotellihuoneita lukuun ottamatta. Voimaan tulevan ravintoloita koskevan lakimuutoksen seurauksena myös ravintoloiden asiakkaiden tahaton altistuminen tupakansavulle ravitsemisliikkeissä loppuu.

Lain muuttamiseen päädyttiin, kun nykyisillä (voimassaolevilla) tupakkalain säännöksillä työntekijöiden altistuminen tupakansavulle ei loppunut. Selvitykset, joista tärkein oli professori Kari Reijulan selvitysmiesraportti, osoittivat selvästi, että varsin harvan suomalaisen ravintolan savuttomat tilat ovat savuttomia, vaikka laki sitä edellyttää. Työntekijöiden altistuminen tupakansavulle ei käytännössä lain seitsemän vuoden voimassaolon aikana ole vähentynyt lainkaan. Voimassaoleva lakimme ei edes koske ravintoloita, joiden tarjoilutila on 50 m² tai pienempi. Näissä pienissä ravintoloissa työntekijät ovat todella suojattomia.

Siirtymäaika vain erityistilanteissa

Uuteen lakiin sisältyy erillinen kahden vuoden siirtymäsäännös niille ravintoloille, jotka ovat järjestäneet tupakoiville asiakkaille tarkoitetut tarjoilutilat lain edellyttämällä tavalla niin, ettei tupakansavu kulkeudu savullisen tarjoilutilan alueelta muualle savuttomaan ravintolaan. Siirtymäaikaa ei saa automaattisesti, vaan sitä on haettava kunnan tupakkalain toimeenpanoa valvovalta viranomaiselta (yleensä terveystarkastaja). Viranomaisen arvioi siirtymäajan edellytyksenä olevan ravintolan savuttomuuden toteutumisen asiantuntijalausannon, valvontaviranomaisen tarkastuksen tai kummankin edellä mainitun perusteella ja päättää asian. Alle 50 m²:n kokoiset ravintolat eivät voi anoa siirtymäaikaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus on määritellyt perusteet sille, kuinka siirtymäaikaa koskevat hakemukset arvioidaan ja päätökset tehdään. Ohjeistuksella pyritään yhtenäisiin menettelytapoihin ja päätöksentekoon koko maassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus vastaa tupakkalain toimeenpanon valvonnan ohjauksesta valtakunnan tasolla.

Tupakointitilan rakentaminen luvanvaraista

Ravintola voi lain mukaan järjestää asiakkailleen tupakointitilat ravintolan sisätiloihin. Tupakointitilaa saa käyttää vain tupakointiin, sinne ei tarjoilla, siellä ei saa nauttia ruokaa tai juomaa eikä sinne saa järjestää muutakaan oheistoimintaa. Tupakointitila ei ole anniskelualueita. Työskentely tupakointitilassa on kielletty järjestyksenpitoa, palo- ja pelastustoimintaa ja turvallisuudesta huolehtimista lukuun ottamatta. Tupakointitilan siivoamisen edellytyksenä on, että tila on tyhjä, huolellisesti tuuletettu ja työntekijän työturvallisuudesta on huolehdittu.

Tilan rakentaminen edellyttää rakennuslupaviranomaisen luvan ja hyväksynnän. Tupakointitilan on täytettävä valtioneuvoston ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksissa säädetyt rakenteelliset, tekniset ja toimivuutta koskevat vaatimukset. Vaatimukset ovat rakenteellista ja teknistä työsuojelua ja terveydensuojelua. Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut tupakointitilan suunnittelua, rakentamista ja toimivuutta koskevan oppaan, joka on valmisteltu yhteistyössä ympäristöministeriön, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen, Suomen Hotelli- ja ravintolaliiton edustajien kanssa. Valmistelussa on kuultu laajasti rakennus- ja ilmastointitekniikan ja viranomaisvalvonnan asiantuntijoita.

Ravintola voi järjestää tupakointimahdollisuuden myös ulos. Silloin lain mukaan on huolehdittava siitä, ettei tupakansavu kulkeudu avoimen ikkunan, oven, muun aukon tai ilmanvaihdon kautta ravintolan sisätiloihin. Ulkona olevaa tupakointipaikkaa varten tarvitaan myös kiinteistön omistajan suostumus.

Ilmoitusmahdollisuus rikkomuksista kaikilla

Ravintolatupakointikieltojen toimeenpano ja kieltojen noudattamisen valvonta on lain mukaan ravintolatoimen harjoittajan (ravintoloitsija) tehtävä.

Tupakkalain toimeenpanoa valvovat kunnan tupakkalain toimeenpanon valvontaviranomainen (jäljempänä kunnan valvontaviranomainen), työsuojeluviranomainen, rakennusvalvontaviranomainen, anniskelulupaviranomainen ja poliisi. Kunnan valvontaviranomaiset, työsuojeluviranomainen ja poliisi valvovat lain toimeenpanoa eli sitä, että ravintolatoimen harjoittaja toimeenpanee lain ja valvoo säädösten noudattamista. Laki määrää valvontaviranomaiset ilmoittamaan havaitsemistaan tupakointitilaa koskevien säännösten rikkomisesta anniskelulupaviranomaiselle (anniskeluun liittyvät rikkomukset) ja rakennusvalvontaviranomaisille (tupakointitila ei rakenteellisesti toimi niin, että ravintola pysyy savuttomana). Laki määrää myös kunnan valvontaviranomaisen ja työsuojeluviranomaisen ilmoittamaan rikkomuksista toisilleen.

Ravintolan henkilökunnan tehtävänä on valvoa, että asiakkaat noudattavat tupakkalain kieltoja ja muita säännöksiä. Lain mukaan asiakkaalle on huomautettava heti kieltojen ja tupakointisäännösten rikkomisesta. Jos rikkominen huomautuksen jälkeen jatkuu, asiakas voidaan poistaa ravintolasta ja tuomita tupakointirikkomuksesta sakkoon (poliisiasia). Jos ravintola ei toimeenpane lakia eikä valvo sen noudattamista, ravintolatoimen harjoittaja on tuomittava tupakkalain suojaamistoimenpiteiden rikkomisesta sakkoon, mikäli rikkominen on tahallista tai törkeää eikä korjauksia ole tehty valvontaviranomaisen kehotuksesta huolimatta. Tupakointirikkomusten ja suojaamistoimenpiteiden rikkomisten tutkinta ja sakkorangaistuksesta päättäminen on poliisin ja virallisen syyttäjän tehtäviä. Valvontaviranomaisten lisäksi kuka tahansa voi tehdä ilmoituksen rikkomuksesta syyttäjälle, käytännössä poliisille.

Tupakkalain muutosehdotus valmisteltiin kolmikantatyöryhmässä, jossa jäseninä olivat Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto (SHR), Palvelualojen ammattiliitto (PAM) sekä sosiaali- ja terveysministeriö (STM) (terveysosasto, työsuojeluosasto) ja sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus STTV. Valmistelevan ryhmän yksimielinen tavoite on saada aikaan ravintoloiden savuttomuuden ja siten ravintolatyöntekijöiden työsuojelun turvaava lakiehdotus, jota ei tarvitse muuttaa myöhemmin.

Erityisesti huomattavaa

Kun laki tulee voimaan 1.6.2007, ravintola muuttuu savuttomaksi ravintolaksi, ellei se ole sitä ennen saanut myönteistä päätöstä siirtymäaikaa koskevaan hakemukseensa ja ellei se ole rakentanut hyväksytyä tupakointitilaa.